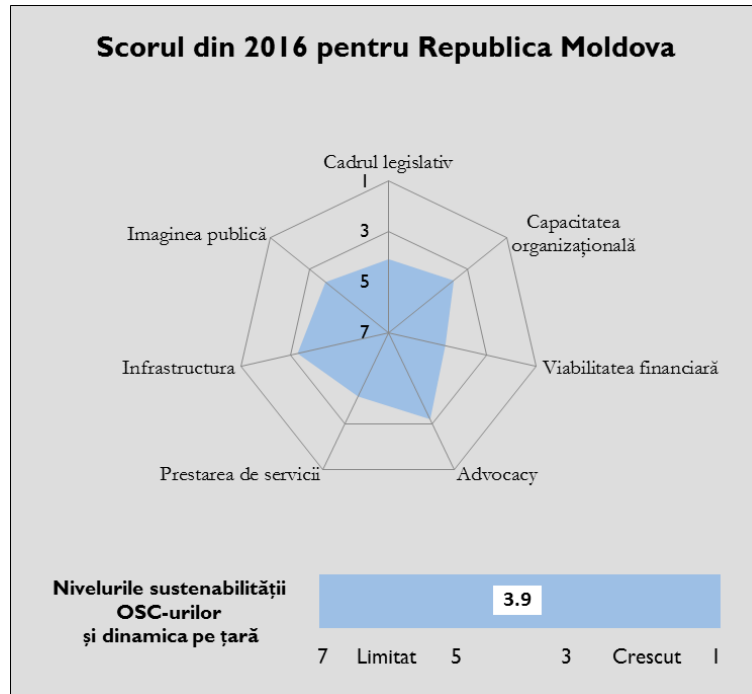
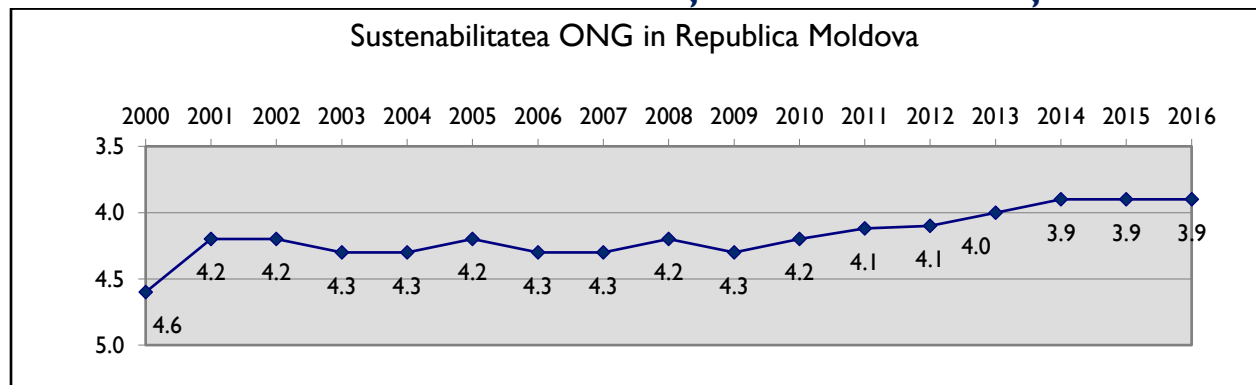

INDEXUL SUSTENABILITĂȚII ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE 2016 - REPUBLICA MOLDOVA

August 2017

SUSTENABILITATEA ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE: 3,9

În 2016, Republica Moldova și-a ales prin vot direct Președintele, după o perioadă de 16 ani în care acesta a fost ales de către Parlament. OSC-uri precum Asociația Promo-LEX, Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT), Asociația Presei Independente au monitorizat activ procesul electoral, depistând anumite neregularități, precum transportarea organizată a alegătorilor, prezența persoanelor neautorizate în cadrul secțiilor de votare sau în raza de 50 metri de la acestea și erori în listele electorale. Totuși, Curtea

Constituțională a Republicii Moldova a validat alegerile, constatând că aceste abateri nu au afectat în mod semnificativ rezultatele alegerilor.

Acțiunile de protest împotriva guvernării care au început în 2015 au continuat și în primul trimestru al anului 2016, dar au scăzut din intensitate odată cu luarea deciziei privind alegerea directă a Președintelui țării de către popor. Un alt factor care a subminat mișcarea protestatară a fost decizia Platformei Civice Demnitate și Adevăr (DA) de a se transforma într-un partid politic, contrar celor declarate de către aceștia în momentul inițierii protestelor.

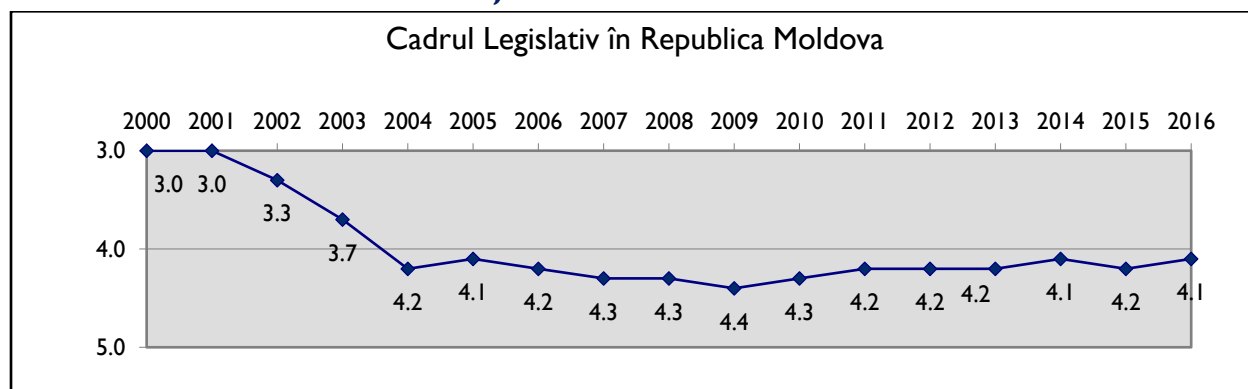
Cooperarea dintre societatea civilă și autoritățile publice s-a îmbunătățit în 2016. Consiliul Național pentru Participare (CNP), principala platformă de dialog și colaborare între Guvern și societatea civilă, a fost restructurat și relansat după doi ani de inactivitate. Selecția membrilor și lansarea activităților propriu-zise este planificată pentru începutul anului 2017. Au fost aprobate câteva inițiative legislative care urmăresc consolidarea societății civile, printre cele mai importante enumerându-se Legea 2% și Legea privind antreprenoriatul social, care a fost aprobată de Parlament în primă lectură. De asemenea, a fost creat un grup de lucru pentru a elabora propuneri de îmbunătățire a cadrului legal privind participarea societății civile în procesul de luare a deciziilor.

Republica Moldova a continuat implementarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și în 2016. Potrivit raportului Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Moldova, în perioada 2014-2016, 73,73% din activitățile planificate în cadrul procesului de asociere au fost implementate.

Sustenabilitatea OSC-urilor din regiunea transnistreană continuă să fie destul de scăzută. Conform unui raport publicat în luna februarie de către Asociația Promo-LEX, OSC-urile din regiune întâmpină noi forme de presiune din partea auto-proclamatelor autorități locale. Acestea li se interzice să desfășoare anumite activități sub pretextul unor măsuri de securitate. Mai mult, reprezentanții KGB-ului transnistrean intimidează participanții la activitățile desfășurate de OSC-uri, denigrează public imaginea OSC-urilor și amenință conducătorii acestora.

Înregistrarea OSC-urilor în Republica Moldova poate avea loc atât la nivel național la Ministerul Justiției, cât și la nivel local la autoritățile publice locale. Conform versiunii electronice a Registrului de Stat al Organizațiilor necomerciale, în luna decembrie 2016, erau înregistrate 10,872 OSC-uri, cu 600 mai multe decât în anul 2015. Numărul OSC-urilor înregistrate la nivel local este necunoscut. Chiar dacă OSC-urile din regiunea transnistreană au posibilitatea să se înregistreze la Ministerul Justiției al Republicii Moldova, riscul persecuțiilor politice descurajează acest fenomen. Conform raportului publicat de Promo-LEX, în regiunea transnistreană erau înregistrate 2,364 organizații necomerciale în 2016, dintre care 505 erau asociații obștești.

CADRUL LEGISLATIV: 4,1

Cadrul legal privind activitatea OSC-urilor s-a îmbunătățit în 2016, odată cu adoptarea sau inițierea unor amendamente și acte normative. În septembrie au fost organizate primele consultări publice privind noul

proiect de lege al organizațiilor necomerciale, care urmează să reglementeze activitatea asociațiilor obștești, instituțiilor private și fundațiilor și să alinieze legislația națională din domeniu la standardele internaționale privind libertatea de asociere.

A fost îmbunătățit procesul de înregistrare a asociațiilor obștești prin intermediul Amendamentului Nr. 188 adus legii cu privire la asociațiile obștești, care a intrat în vigoare pe 16 decembrie 2016. Amendamentul aduce claritate privind numărul de persoane necesar pentru constituirea și înregistrarea unei asociații. Legea prevedea anterior că asociația poate fi fondată din minim două persoane, în același timp fiind necesar ca aceasta să dispună de cel puțin 3 organe interne independente, fiecare fiind compus din cel puțin 1 persoană. Un alt aspect important este anularea opțiunii autorităților de a amâna înregistrarea unei asociații, singurele opțiuni fiind astfel acceptarea sau respingerea înregistrării. Amânarea înregistrării impunea OSC-urilor o perioadă de așteptare de trei luni până ca dosarul să poată fi depus din nou. De asemenea, amendamentul prevede anularea raportării obligatorii pentru majoritatea OSC-urilor. Acum, doar OSC-urile cu statut de utilitate publică sau cele care au primit finanțare din bani publici în anul precedent trebuie să prezinte rapoarte anuale de activitate la Ministerul Justiției.

Cu excepția regiunii transnistrene, OSC-urile din Moldova în 2016 nu au raportat cazuri privind impunerea unor impedimente administrative sau tentative de hărțuire din partea statului. Cu toate acestea, încă mai există anumite neclarități privind dreptul autorităților de a lichida un OSC. Autoritățile pot solicita instanței de judecată să lichideze un OSC în cazul încălcării anumitor prevederi legale, totuși nu este clar stipulat numărul și tipul încălcărilor care permit lichidarea.

OSC-urile sunt scutite de impozitul pe venit din granturi, iar unele proiecte sunt implementate la cota de TVA 0%. OSC-urile pot să genereze venituri din vânzarea de bunuri și servicii, atâta timp cât aceste activități sunt expres stipulate în statutul organizației. OSC-urile acreditate ca prestatori de servicii sociale pot să obțină venituri din prestarea serviciilor către stat. Guvernul scutește OSC-urile de impozitul pe venit din activitatea economică statutară, dacă acestea depun o solicitare în acest sens la organele fiscale. Cu toate acestea, organele fiscale au interpretat diferit legea privind acordarea scutirilor la impozitul pe venit din activitatea economică statutară, creând anumite confuzii în rândul OSC-urilor.

Din iulie 2016, persoanele juridice pot să deducă donații efectuate în scopuri filantropice sau de sponsorizare în mărime de 5% din venitul impozabil, în loc de 2% cum a fost începând cu mai 2015. Cu toate acestea, cifra deducerii este mai mică comparativ cu perioada de până în mai 2015, atunci când aceștia aveau posibilitatea să deducă pentru donațiile eligibile 10% din venitul impozabil al persoanei juridice. În conformitate cu Hotărârea de Guvern nr. 489 din 04.05.1998, donațiile pot fi deduse doar dacă acestea au scop filantropic sau de sponsorizare. Procedura de validare a acestor donații rămâne a fi una învechită și complicată, descurajând potențialii donatori. Persoanele fizice nu obțin facilități fiscale în cazul în care efectuează o donație către un OSC.

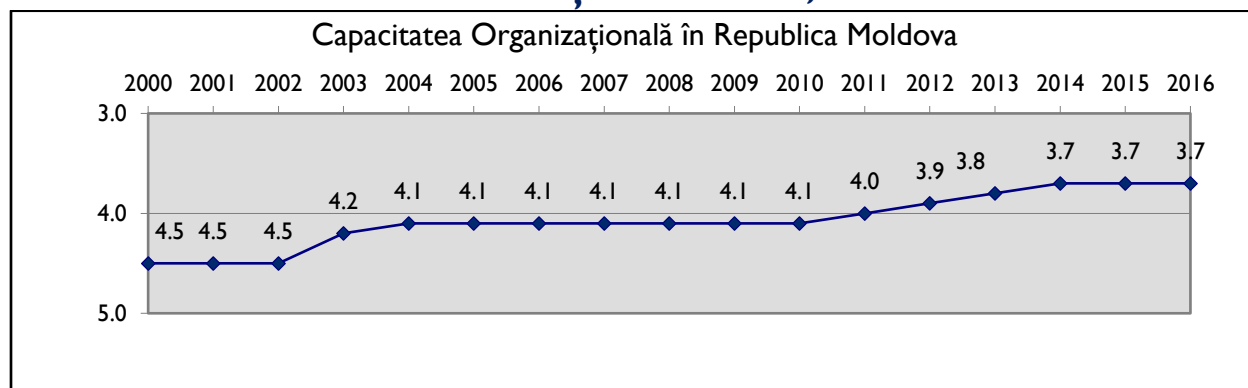
OSC-urile au apreciat pozitivă probarea în luna iulie 2016 a Legii 2% care oferă posibilitatea persoanelor fizice să direcționeze, începând cu 2017, 2% din impozitul pe venit pentru anul 2016 către un OSC eligibil. Ministerul Justiției va aproba anual lista OSC-urilor care urmează să beneficieze de mecanismul desemnării procentuale. Printre cerințele pentru includerea OSC-urilor în lista beneficiarilor, se regăsesc desfășurarea de către OSC-uri a activităților de utilitate publică și lipsa datoriilor către bugetul de stat.

La sfârșitul anului 2016, Guvernul a aprobat proiectul de Lege privind antreprenoriatul social. Odată ce conceptul de antreprenoriat social și reglementarea activității întreprinderilor sociale vor fi clar definite de lege, OSC-urile ar putea fi încurajate să desfășoare mai multe activități economice prin intermediul întreprinderilor sociale. Cu toate acestea, versiunea finală aprobată de Guvern nu include nici un stimulent fiscal așa cum prevedea varianta inițială a proiectului. Legea urmează să fie adoptată în Parlament la începutul anului 2017.

Serviciile locale de asistență juridică pentru OSC-uri rămân a fi limitate. Majoritatea profesioniștilor cu experiență în domeniul legal al OSC-urilor sunt concentrați în capitală, în timp ce în zonele rurale aceștia sunt mult mai puțini. Autoritățile Publice Locale nu au capacitatea și instrumentele necesare pentru a oferi OSC-urilor consultații în aspectele legale.

Cadrul legal ce vizează OSC-urile din regiunea transnistreană rămâne a fi unul dificil. Auto-proclamatele autorități transnistrene tolerează activitatea OSC-urilor în anumite domenii precum protecția mediului și asistența socială, în unele cazuri chiar încurajând activitățile pentru susținerea grupurilor vulnerabile. Pe de altă parte, OSC-urile beneficiază de suport financiar extern sau militante pentru protecția drepturilor omului, rămân a fi controlate de Comitetul privind Ajutor Umanitar și Securitate al regiunii transnistrene. În 2016, au fost utilizate metode noi de presiune și intimidare a reprezentanților OSC-urilor. KGB-ul transnistrean a amenințat participanții la anumite activități desfășurate de OSC-uri și au cerut să fie solicitată aprobarea pentru vizitele invitaților din afara regiunii. În octombrie, poliția transnistreană a început hărțuirea unicului ziar din regiune care scria despre corupție și încălcarea drepturilor omului – ”Человек и его права”. Poliția a oprit și a intimidat cetățenii, împiedicând distribuirea și citirea acestui ziar. În cadrul Conferinței Internaționale a Organizațiilor Non-Guvernamentale, Consiliul European a lansat o serie de recomandări privind asigurarea securității militanților pentru drepturile omului în regiune.

CAPACITATEA ORGANIZAȚIONALĂ: 3,7

Dezvoltarea organizațională nu s-a schimbat semnificativ în anul 2016.

OSC-urile continuă să își dezvolte rețeaua sa de constituenți. Ca urmare a adoptării Legii 2%, unele OSC-uri depun eforturi mai mari pentru lărgirea rețelei de constituenți, ca într-un final să poată beneficia de direcționarea a 2% de la cât mai multe persoane. Unele OSC-uri au dezvoltat noi forme de implicare a constituenților în activitățile sale. De exemplu, Asociația Pro Cooperare Regională a pus bazele unui rețele de Grupuri de Acțiune Locală (GAL-uri) formate din reprezentanți ai societății civile, autorităților publice și sectorului privat. Scopul GAL-urilor este impulsivarea dezvoltării rurale prin identificarea în comun a necesităților locale, dezvoltarea capacităților acestor structuri și implementarea unor strategii comune de dezvoltare locală.

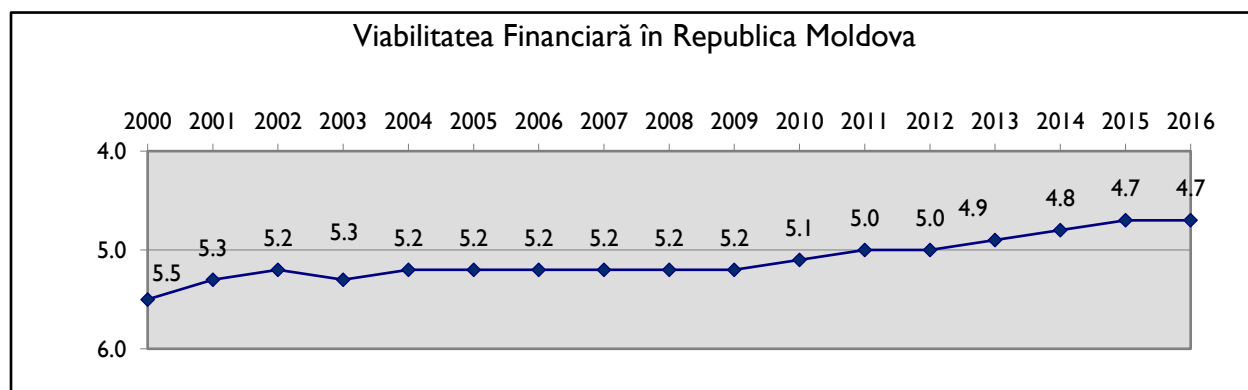
Un număr restrâns de OSC-uri dispun de planuri strategice de dezvoltare. Cauzele rămân a fi lipsa finanțării pe termen lung a activităților OSC-urilor și importanța scăzută pentru activitățile de planificare strategică. Managementul intern al OSC-urilor rămâne a fi slab dezvoltat. Multe OSC-uri consideră dificilă și inoportună instituționalizarea unui consiliu de conducere care să stabilească direcțiile strategice de dezvoltare. În majoritatea cazurilor, boardul există doar pe hârtie.

Managementul resurselor umane în OSC-uri este destul de rudimentar. Majoritatea organizațiilor nu dispun de specialiști în resurse umane, iar procedurile de personal cu indicatori de performanță există preponderent în OSC-urile mari. Un număr limitat de OSC-uri își permit să plătească personal permanent în cadrul organizației.

Numărul voluntarilor în OSC-uri este scăzut, în special datorită inexistenței planurilor interne de relaționare și de lucru cu aceștia. Conform ediției din 2016 a Indexului Comportamentului Filantropic, 17% din respondenți au declarat că au participat în activități de voluntariat în Moldova, în timp ce în 2015 doar 14% au declarat acest lucru. În 2016, Comisia de Certificare a instituției gazdă a activității de voluntariat a oferit acreditare pentru 67 de instituții și au eliberat 525 certificate de voluntar. Certificatele de voluntar indică numărul de ore de voluntariat oferite instituției gazdă acreditate și poate fi utilizat la angajarea titularilor acestora în câmpul muncii, dacă domeniul de voluntariat este relevant pentru poziția pentru care se optează.

Dotarea tehnică a OSC-urilor rămâne a fi modestă. Cu toate acestea, OSC-urile utilizează din ce în ce mai mult tehnica modernă de oficiu, precum calculatoarele și softurile performante. În 2016, Novateca a lansat un program de granturi mici pentru biblioteci și OSC-uri, cu scopul de a încuraja crearea parteneriatelor între aceste două entități prin crearea serviciilor moderne de bibliotecă, precum ar fi săli de calculatoare, pentru ca acestea să abordeze împreună problemele cu care se confruntă comunitățile și să dezvolte împreună proiecte de dezvoltare locală. Prin intermediul acestui program, 14 OSC-uri participante au acces în aceste spații de lucru dotate cu calculatoare și internet.

VIABILITATEA FINANCIARĂ: 4,7

Viabilitatea financiară nu s-a schimbat semnificativ în 2016, chiar dacă OSC-urile au început să se orienteze mai mult spre surse locale și naționale de finanțare, în special datorită lansării mecanismului de desemnare procentuală. De asemenea, companiile private au început să beneficieze de o cotă mai mare a deducerii donațiilor în scopuri fiscale, toate acestea creând premise pozitive de îmbunătățiri în anul 2017.

Conform studiului Colectarea de fonduri din surse autohtone: Oportunități și Perspective, publicat în 2016 de Centrul CONTACT, aproximativ 17% din veniturile OSC-urilor provin din surse locale și naționale, restul fiind acoperite din granturi externe. Delegația UE în Republica Moldova, UNDP și alte agenții ONU, USAID, Agenția Suedeză pentru Cooperare și Dezvoltare (SIDA) și Agenția Elvețiană în Republica Moldova sunt printre instituțiile donatoare internaționale care au finanțat OSC-urile. Un rol important în oferirea suportului financiar l-au avut și ambasadele precum cea a Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii și Slovaciei. Printre donatorii privați internaționali se regăsesc Fundația Soros-Moldova, Fundația Est-Europeană, SOIR și Agenția Elvețiană HEKS.

Uniunea Europeană a reluat finanțarea la sfârșitul anului 2016, după ce în 2015 aceasta a fost sistată din cauza crizei politice din Moldova și lipsei progresului în implementarea reformelor. Din asistența financiară care urmează să fie alocată, 8 milioane EURO sunt planificate pentru consolidarea societății civile din Moldova. Programul va urmări dezvoltarea capacităților societății civile de a se implica activ în procesul de luare a deciziilor, cât și de a participa în implementarea programului de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Anul 2016 a fost ultimul an de finanțare a proiectului Fondurile pentru Tineri, program implementat de Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Ministerul Tineretului și Sportului al Republicii Moldova (MTS). În 2016 programul a reușit să colecteze o cifră asemănătoare cu cea din 2015 - 10,375 USD, incluzând 2,205 USD din partea MTS. Acești bani au fost direcționați către 107 proiecte de tineret în 59 de comunități.

Suportul financiar pentru OSC-uri la nivel local este în continuare modest. Cauzele sunt insuficiența finanțelor publice și experiența limitată a APL-urilor în finanțarea activităților de tineret. Merită menționate raioanele Ungheni, Ialoveni și Soroca care au organizat în 2016 concursuri transparente de finanțare a activităților de tineret. Un număr limitat de agenții guvernamentale oferă suport pentru OSC-uri. Ministerul Tineretului și Sportului a oferit finanțare pentru 23 OSC-uri de tineret, iar Compania de Stat privind Asigurările în Medicină a contractat 10 OSC-uri pentru prestarea serviciilor de îngrijire medicală.

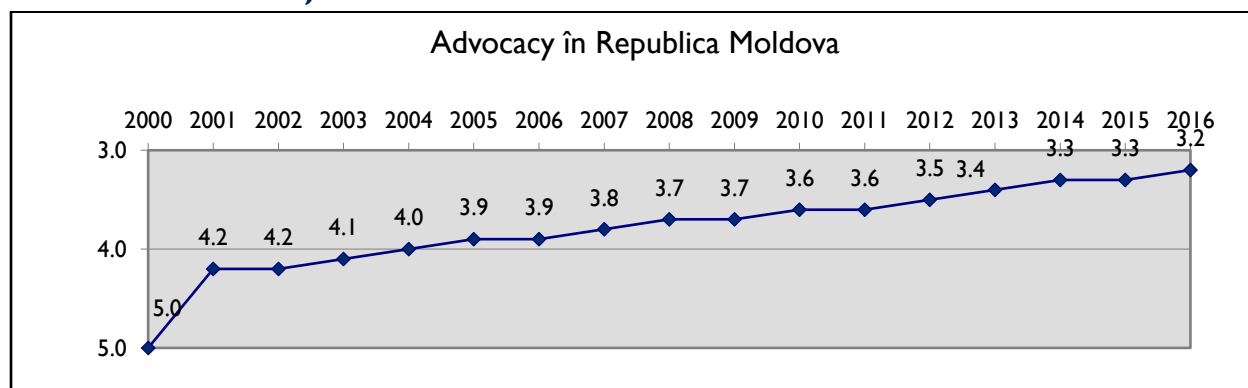
Câteva OSC-uri își comercializează produsele și serviciile în conformitate cu prevederile statutare. Aceste activități urmează să fie impulsionate odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la antreprenoriatul social.

Conform ediției din 2016 a Indexului Comportamentului Filantropic, 20% din respondenții din Moldova au declarat că în 2016 au făcut donații în scopuri filantropice, cu 3 puncte procentuale mai mult decât în 2015, când doar 17% au declarat acest lucru. Centrul European pentru Drept Necomercial a creat în 2016 un grup de lucru pentru identificarea unor propuneri de îmbunătățire a legislației privind donațiile. La modul practic, donațiile din partea sectorului privat sunt limitate din cauza procedurilor birocratice de înregistrare a acestor tranzacții, ceea ce ar putea fi o piedică în dorința companiilor private de a face donații odată ce cuantumul donațiilor deductibile a crescut până la 5%. Odată cu introducerea mecanismului de desemnare procentuală, OSC-urile acordă o atenție sporită activităților de promovare a imaginii organizației.

OSC-urile mici, în special cele din zonele rurale, își organizează serviciul contabil în formă scrisă, în timp ce OSC-urile mari își permit să utilizeze softul 1C pentru OSC-uri, un program complex care este adaptat special pentru activitatea OSC-urilor. În 2016, CICO a organizat un seminar practic pentru contabili privind completarea situațiilor financiare anuale.

OSC-urile din regiunea transnistreană în continuare întâmpină provocări la capitolul viabilitate financiară. Pentru a beneficia de finanțări externe, OSC-urile transnistrene sunt nevoite să înregistreze aceste granturi la Consiliul Coordonator al OSC-urilor și Partidelor Politice din regiunea transnistreană. OSC-urile care implementează proiecte sociale trebuie să le înregistreze la Comisia pentru Ajutor Umanitar din regiunea transnistreană. În unele cazuri, OSC-urile acceptă finanțări în numerar din partea unor donatori mai flexibili, iar altele stabilesc parteneriate cu OSC-uri de pe malul drept al Nistrului anume pentru a facilita tranzacțiile financiare. În bugetul public al Moldovei nu există bani prevăzuți pentru susținerea OSC-urilor de pe malul stâng al Nistrului.

ADVOCACY: 3,2

Cooperarea dintre OSC-uri și autoritățile publice s-a îmbunătățit în anul 2016. Unul dintre cele mai importante evenimente la acest capitol a fost ediția a VII-a a Conferinței Anuale *Cooperarea dintre Parlament și Societatea Civilă*, organizată în parteneriat cu Consiliul Național al ONG-urilor, Guvernul Republicii Moldova și partenerii de dezvoltare. În cadrul conferinței au fost abordate subiecte precum prezentarea modelelor eficiente de cooperare pe segmentul de politici publice între Parlament, Guvern și societatea civilă; identificarea soluțiilor de consolidare a transparenței decizionale a Parlamentului și Guvernului; stabilirea principiilor comune de cooperare între guvernare, societatea civilă și partenerii de dezvoltare. Ca urmare a acestei ședințe, Biroul Permanent al Parlamentului a elaborat o decizie care prevede o serie de măsuri menite să sporească implicarea societății civile în procesul de luare a deciziilor. De exemplu, a fost creat un grup de lucru format din reprezentanți ai Parlamentului, Guvernului și societății civile pentru a identifica soluții de îmbunătățire a Legii privind transparența în procesul decizional și alte acte normative care reglementează cooperarea dintre societatea civilă și instituțiile statului. La nivel local, au fost create cinci consilii de participare pe lângă primăriile din cinci localități din UTA Găgăuzia, care au drept scop implicarea cetățenilor din comunitate în procesul de luare a deciziilor, iar altele două urmează să fie create în 2017.

După mai mult de doi ani de inactivitate, Consiliul Național pentru Participare (CNP) va redeveni funcțional în 2017, ca urmare a unei serii de consultări publice care au avut loc în 2016. CNP-ul va continua să consulte societatea civilă și sectorul privat în elaborarea politicilor publice. Au fost operate mici modificări în structura CNP-ului: numărul reprezentanților OSC-urilor va fi de minim 25 persoane, în loc de cifra fixă de 30, cum era până în 2014. De asemenea, urmează ca fiecare membru al platformei să dețină președinția pentru o perioadă de 3 luni, în baza ordinei alfabete.

În mai 2016 a fost lansată Platforma Societății Civile EU-Moldova. Aceasta este formată din nouă membri din ambele părți: reprezentanți ai Comitetului Economic și Social European și ai rețelelor europene ale societății civile, pe de o parte, și organizații ale societății civile din Republica Moldova, pe de altă parte. Scopul Platformei este să asigure monitorizarea implementării de către autorități a angajamentelor asumate în baza Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. A doua ședință a platformei urmează să aibă loc în prima jumătate a anului 2017.

Comisia guvernamentală pentru politici de tineret a fost relansată după o lungă perioadă de inactivitate. Astfel, în urma unei ședințe care a avut loc în luna aprilie, au fost create câteva grupuri de lucru în care se regăsesc atât reprezentanți ai instituțiilor de stat, cât și reprezentanți ai OSC-urilor de tineret, în baza principiului de paritate. Acestea urmează să identifice stimulente fiscale pentru angajarea tinerilor absolvenți în câmpul muncii, să evalueze și să propună măsuri de restructurare a Centrului Republican pentru Copii și Tineret ARTICO, să analizeze constrângerile cu care se confruntă organizațiile studențești și să identifice soluții de eficientizare și dinamizare a activității comisiei. Rezultatele grupurilor de lucru urmează să fie prezentate în cadrul următoarei ședințe în anul 2017.

Reprezentanții Promo-LEX au primit interdicția de a intra pe teritoriul regiunii transnistrene începând cu aprilie 2015, atunci când organizația a fost acuzată de destabilizarea regiunii de către Comitetul de Securitate a Transnistriei. Cu toate acestea, Promo-LEX continuă să monitorizeze respectarea drepturilor omului în regiune, publicând în 2016 un nou raport la acest capitol.

Societatea civilă a realizat cu succes mai multe campanii de advocacy atât la nivel național, cât și local. Ca efect colateral al mișcărilor protestatate coordonate de Platforma Civică Demnitate și Adevăr, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a decis schimbarea sistemului electoral privind alegerea Președintelui. Mai exact, s-a decis revenirea la sistemul care exista până în anul 2000, când Președintele era ales direct de către popor.

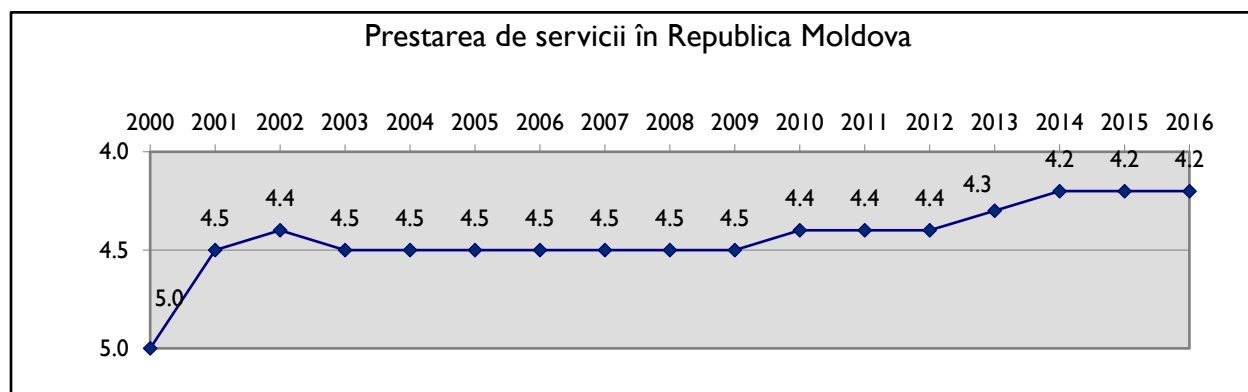
Un grup de OSC-uri și activiști pentru drepturile omului s-au opus adoptării așa-numitei legi ”Big Brother”, care viza introducerea unor măsuri sporite de control din partea statului asupra activității online a cetățenilor. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) împreună cu un grup de experți străini au elaborat o opinie juridică argumentând că unele prevederi ale proiectului de lege depășesc cu mult obiectivele urmărite și lasă

spațiu pentru abuzuri. Autorii au recomandat anularea unor prevederi din această lege și analiza minuțioasă a proiectului de lege, astfel încât acesta să nu afecteze drepturile fundamentale ale omului, în special dreptul la viața privată. În decembrie, Comisia de la Veneția a publicat un aviz asupra acestui proiect de lege prin care au fost formulate un șir de recomandări, de care urmează să se țină cont la definitivarea proiectului de lege în vederea alinierii la standardele europene și internaționale.

În 2016 a avut loc revizuirea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Societății Civile pentru perioada 2012-2015 și au fost lansate consultările pentru elaborarea unei noi strategii. Ca urmare a acestor consultări, au fost create 3 grupuri de lucru, fiecare fiind responsabil de una din următoarele direcții: activism civic, viabilitate financiară și voluntariat. Conform planului inițial, strategia urmează să intre în vigoare în 2017.

Pe parcursul ultimilor doi ani, OSC-urile au jucat un rol fundamental în promovarea Legii 2%, care a fost adoptată în 2016. Centrul de Resurse Juridice din Moldova a fost direct implicat în elaborarea unui mecanism pentru implementarea legii și a elaborat o serie de ghiduri destinate atât OSC-urilor, cât și contribuabililor privind modul în care va avea loc desemnarea procentuală. Multe OSC-uri au participat la prima rundă de consultări privind noul proiect de lege al organizațiilor necomerciale, însăși conceptul acestui proiect fiind elaborat cu participarea reprezentanților societății civile.

PRESTAREA DE SERVICII: 4,2

Prestarea serviciilor nu s-a schimbat esențial în anul 2016. OSC-urile continuă să presteze servicii în domenii precum drepturile omului, educație, dezvoltare personală etc. Prestatorii de servicii de tineret au devenit mai activi în prestarea serviciilor de tip outreach. De exemplu, Centrul Pro Comunitatea a instruit aproximativ 10 coordonatori locali pentru a avea o atitudine proactivă și a aborda tinerii în mediile în care aceștia se află, în loc de a aștepta ca aceștia să apeleze la serviciile lor. La sfârșitul lui 2016, Centrul a lansat Ghidul metodologic care prezintă recomandări privind standardele de calitate pentru acest tip de servicii.

Serviciile prestate de OSC-uri sunt în continuare finanțate în mare parte de donatorii externi. Majoritatea finanțărilor de acest gen sunt sub formă de granturi și reflectă în mare parte prioritățile donatorilor. Astfel, puține OSC-uri colectează cu regularitate informații despre necesitățile și provocările cu care se confruntă beneficiarii acestor servicii. În plus, există percepția că OSC-urile deja cunosc care sunt necesitățile comunității, iar autoritățile locale la fel nu desfășoară astfel de evaluări înainte de a contracta un OSC pentru un serviciu destinat comunității.

Majoritatea serviciilor pe care le prestează OSC-urile sunt adresate nu doar membrilor acestora, ci și publicului larg, inclusiv instituțiilor de stat, altor OSC-uri sau entități interesate. Majoritatea think-tank-urilor participă la consultări pe marginea politicilor publice, iar o parte din ele sunt implicate și în grupurile de lucru privind elaborarea documentelor de politici publice.

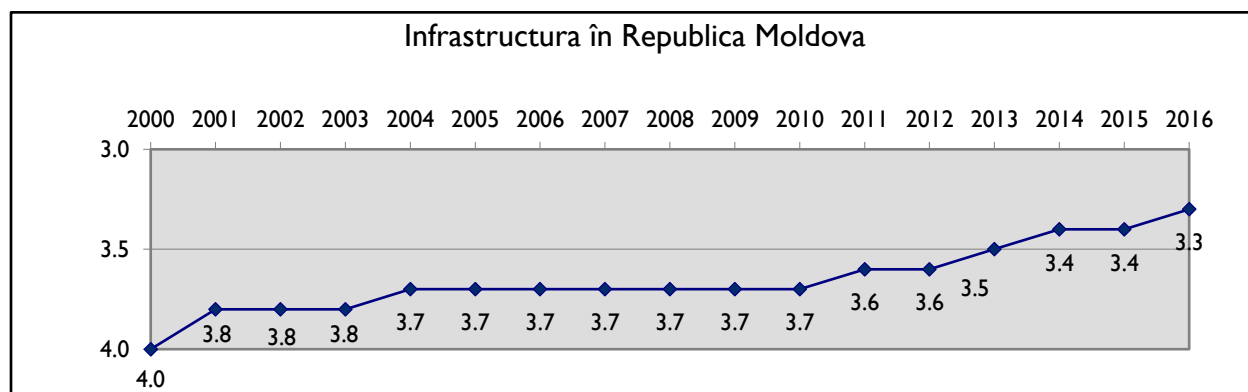

Chiar dacă majoritatea OSC-urilor prestează gratuit servicii beneficiarilor, în 2016 mai multe OSC-uri au început să se orienteze către prestarea serviciilor contra plată. De exemplu, Nexus Moldova, organizație care prestează servicii de consiliere pentru migranți, a lansat spre sfârșitul anului 2016 un set de servicii contra plată pentru beneficiarii acestora. Până la sfârșitul anului, lunar la aceste servicii au apelat între 20 și 30 de beneficiari. De obicei taxele percepute de OSC-uri pentru serviciile prestate sunt relativ mici și nu acoperă cheltuielile totale pentru prestarea aceluși serviciu.

Instituțiile guvernamentale continuă să contracteze OSC-uri pentru prestarea anumitor servicii. De exemplu, în 2016 Compania Națională pentru Asigurări în Medicină a contractat 10 OSC-uri pentru prestarea serviciilor de îngrijire medicală la domiciliu, comparativ cu anul 2015, când au fost contractate 13 OSC-uri. În 2016 Asociația Casmed, unul din OSC-urile contractate, a efectuat în regiunea de nord a țării 804 vizite de îngrijire medicală la domiciliu.

OSC-urile care intenționează să presteze servicii sociale din numele statului trebuie să fie acreditate de Consiliul Național pentru Acreditarea Prestatorilor de Servicii Sociale. În 2016 au fost acreditați șase prestatori de servicii sociale din totalul de 15 dosare aplicate. În 2015, au fost acreditate 50 de organizații dintr-un număr total de 70 dosare aplicate.

INFRASTRUCTURA: 3,3

Infrastructura sectorului OSC s-a îmbunătățit ușor în 2016.

Centrele CONTACT din Chișinău, Bălți și Cahul, împreună cu CICO și Pro Comunitate sunt unele din cele mai importante organizații ce oferă OSC-urilor instruire în management, planificare strategică, contabilitate și alte domenii. Centrele CONTACT mai oferă, de asemenea, asistență juridică critică, consultanță și resurse operaționale. Deși majoritatea acestor organizații de suport sunt situate în capitală, serviciile lor se concentrează tot mai mult pe regiuni. În plus, serviciile lor sunt oferite în limbile minorităților naționale.

Programele de dezvoltare a capacităților organizaționale lansate în anii precedenți, cum ar fi cel finanțat de USAID – Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în Moldova (MPSCS), cât și Programul de Dezvoltare Organizațională a Ambasadei Suediei, au continuat și în 2016. Prin intermediul a trei parteneri strategici (CRJM, CICO și Contact Cahul), MPSCS oferă OSC-urilor asistență juridică, instruire și consultanță pe componenta de dezvoltare organizațională, cât și suport privind organizarea eficientă a campaniilor de advocacy pentru OSC-urile din regiuni.

OSC-urile vorbitoare de limbă rusă din regiunea transnistreană și Unitatea Teritorială Autonomă (UTA) Găgăuzia au manifestat interes sporit pentru consolidarea capacităților de planificare și management strategic în 2016. Ca urmare, Centrul de Instruire și Consultanță Organizațională (CICO) a elaborat un program de

dezvoltare a capacităților organizaționale destinat acestor OSC-uri. Programul va începe în 2017 și va cuprinde subiecte ca buna guvernare, colectarea de fonduri, scrierea și managementul proiectelor.

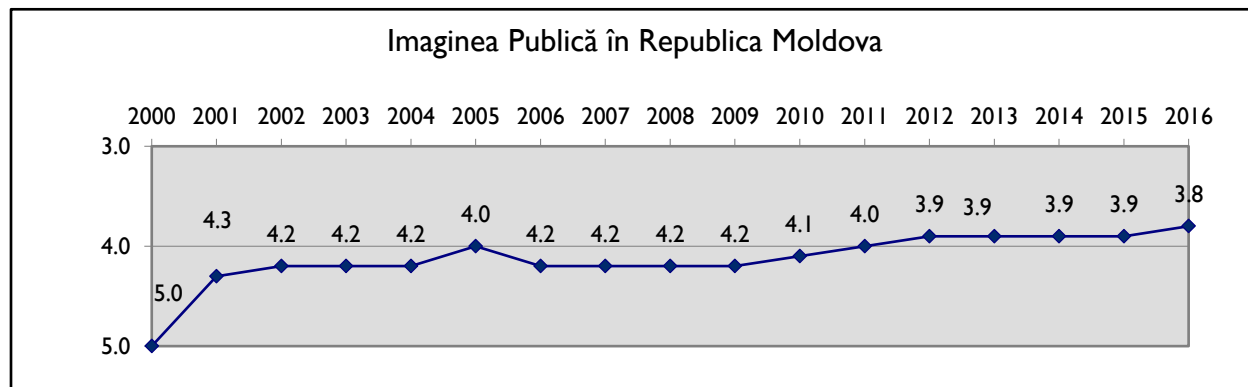
Centrul Național de Voluntariat încă nu a fost înființat în 2016, astfel la moment nu există nici o instituție care să coordoneze activitatea de voluntariat în Moldova. Cu toate acestea, odată cu aprobarea noii Legi cu privire la Tineret din iulie 2016, acest rol va fi asumat de Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității pentru Tineret, care urmează să fie înființată în 2017.

În 2016 a fost atestată o creștere ușoară a granturilor la nivel local. Fondurile pentru Tineri au organizat nouă programe de granturi mici în cele opt regiuni acoperite de proiect. Consiliul Național al Tineretului din Moldova, o organizație umbrelă pentru 58 de OSC-uri de tineret, a oferit granturi mici pentru dezvoltarea instituțională a 15 OSC-uri locale. OSC-urile pot găsi cu ușurință informații despre programele de granturi online pe www.civic.md și www.finantari.md.

Consiliul ONG continuă să fie cea mai mare platformă de dialog în sectorul OSC. În 2016, Consiliul a jucat un rol determinant în negocierea cu Guvernul privind relansarea CNP-ului. Ministerul Tineretului și Sportului a acordat finanțare prin Programul Anual de Granturi celor mai mari rețele și coaliții de tineret din Moldova: Coaliției pentru Voluntariat, Consiliului Național al Tineretului din Moldova și Rețelei Naționale a Serviciilor Prietenoase Tinerilor. În 2016 Rețeaua Națională a Serviciilor Prietenoase Tinerilor a făcut pași importanți pentru îmbunătățirea calității serviciilor membrilor săi, prin dezvoltarea standardelor de calitate pentru nouă tipuri de activități de tineret.

Parteneriatele intersectoriale pentru soluționarea problemelor comunitare au continuat să se dezvolte în 2016. De exemplu, Pro Cooperare Regională a pus bazele creării a 14 GAL-uri care includ OSC-urile, autoritățile publice locale și sectorul privat. Pentru a îmbunătăți condițiile privind dezvoltarea afacerilor, Consiliul Economic al Primului Ministru a fost relansat în 2016, fiind constituit din mai mulți membri reprezentând instituțiile de stat, comunitatea de afaceri și OSC-urile. Pe parcursul anului, Consiliul a adoptat mai multe măsuri pentru promovarea activității economice.

IMAGINEA PUBLICĂ: 3,8

Imaginea publică a OSC-urilor s-a îmbunătățit în 2016. Mass-media a fost din ce în ce mai interesată de rolul activ al OSC-urilor în dezvoltarea politică la nivel național. Diferite instituții media au solicitat constant comentarii de la reprezentanții OSC-urilor. Promo-LEX a fost activ prezent în presă în perioada alegerilor prezidențiale din 2016, oferind informații actualizate despre procesul electoral și lansând o campanie de încurajare a participării la vot. Mass-media locală a avut, de asemenea, un interes sporit față de activitatea OSC-urilor locale pe parcursul anului. La Soroca, Ziarul Nostru a stabilit un parteneriat oficial cu Centrul de Resurse pentru Tineret Dacia, prin care aceștia s-au angajat să publice gratuit comunicatele de presă ale Centrului.

Nivelul încrederii publice în OSC este încă unul scăzut. Potrivit Barometrului de Opinie Publică din 2016, doar 23,6% dintre respondenți au raportat că au încredere în OSC-uri, similar cu nivelul din 2015. Ca de fiecare dată, în rândul tinerilor s-a atestat un nivel mai înalt de încredere în OSC-uri (31,5%) decât în rândul populației mai în vârstă (17,1%). Tinerii sunt mai dornici să se implice în activitățile OSC-urilor și înțeleg rolul acestora în societate.

Potrivit unui raport prezentat de Promo-LEX în cadrul Revizuirii Periodice Universale (UPR), doar 1% dintre oamenii din regiunea transnistreană au încredere totală în OSC-uri. Din cauza ordinului anti-extremism emis în regiunea transnistreană în 2015, este larg răspândită percepția că OSC-urile reprezintă interesele unor agenți străini. Conform acestui ordin, în activitățile extremiste se includ: activitățile care critică activitatea organelor de stat, defăimarea înalților funcționari guvernamentali, participarea la demonstrații publice etc. În consecință, guvernul poate califica unele activități ale OSC-urilor, în special cele care promovează drepturile omului, ca fiind extremiste. În plus, atât auto-proclamatele autorități, cât și populația din regiunea transnistreană percep OSC-urile ca și consumatori de granturi.

Guvernul a fost deschis către OSC-uri în 2016, în special datorită consilierilor primului ministru care sunt foști reprezentanți ai OSC-urilor. Guvernul recunoaște avantajele utilizării expertizei OSC-urilor în diferite domenii, precum și participării active a societății civile în procesul de elaborare și monitorizare a politicilor publice. Instituțiile locale consideră, de asemenea, OSC-urile ca fiind active în planificarea și implementarea diferitelor proiecte. De exemplu, GAL-urile create în nord vor crea o platformă de comunicare și lucru între autoritățile locale, OSC-uri și sectorul privat.

Ca urmare a colaborării cu OSC-urile în diferite campanii sociale, sectorul de afaceri are o imagine general pozitivă despre OSC-uri. Cu toate acestea, interacțiunea în ansamblu dintre sectorul privat și OSC-uri este încă limitată. În plus, în 2016, OSC-urile au acuzat întreprinderile de exploatarea voluntarilor în activitățile lor. Cel mai mare caz în acest sens a fost ceremonia de deschidere a Castelului MIMI, în cadrul căreia au fost implicați un grup de voluntari. Voluntarii au declarat că au lucrat fără pauze, au primit puțină hrană în timpul zilei și au avut acces doar la apă de slabă calitate. Ca urmare a acestui incident, Asociația Tinerii pentru Dreptul la Viață a organizat, în decembrie, un atelier de lucru cu reprezentanți ai companiilor private și organizațiilor de voluntari, pentru a identifica modalități de colaborare între cele două părți în vederea evitării unor astfel de situații în viitor.

OSC-urile utilizează pe scară largă rețelele sociale și propriile pagini web pentru a-și promova organizațiile, pentru a atrage voluntari sau pentru colectare de fonduri. Majoritatea OSC-urilor au conturi Facebook sau Twitter. Civic Fest, continuă să fie o oportunitate pentru OSC-uri de a-și prezenta activitățile și impactul asupra publicului. În 2016, acest eveniment a durat trei zile și a avut loc atât în capitală, cât și în afara acesteia. Centrul CONTACT și CICO mențin în continuare o bază de date a jurnaliștilor interesați de activitățile OSC-urilor, dar numărul jurnaliștilor înregistrați nu s-a schimbat în 2016.

OSC-urile au început să publice mai multe rapoarte de activitate în 2016, în vederea sporirii contactului cu constituenții și alte părți interesate, în special pentru a îi convinge să aloce 2% din impozitul pe venit al acestora conform mecanismului de desemnare procentuală, care va intra în vigoare în 2017. Un cod comun de etică nu a fost adoptat, iar unele organizații neguvernamentale promovează ideea elaborării acestor documente în mod individual de către OSC-uri.

Indexul Sustenabilității Organizațiilor Societății Civile este un instrument analitic important care măsoară progresul sectorului civil din regiunile Europa Centrală și de Est și Eurasia. Indexul urmărește evoluția sectorului civil în douăzeci și nouă de țări în mai bine de douăzeci de ani. Indexul examinează mediul general propice pentru societatea civilă, cu accent pe cadrul legislativ al organizațiilor societății civile, capacitatea organizațională, viabilitatea financiară, de advocacy, prestarea de servicii, infrastructura și imaginea publică. Fiecare dimensiune este evaluată prin intermediul unei scări cu șapte puncte, 1 indică un nivel foarte avansat de dezvoltare și 7 indică un nivel scăzut de dezvoltare. Indexul este elaborat de către Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională, în parteneriat cu organizații locale din fiecare dintre țările analizate.

Pentru mai multe informații, vă rugăm să contactați Centrul de Instruire și Consultanță Organizațională (CICO), e-mail: info@management.md; Tel.: (+373 22) 212 203; www.management.md

Versiunea în limba engleză a Indexului Sustenabilității Organizațiilor Societății Civile 2016 pentru Europa Centrală și de Est și Eurasia, poate fi accesată la adresa: <http://www.usaid.gov/europe-urasia-civil-society>